

ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 6 Απριλίου 2021 με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομάτη και Ευαγγελία Σεραφή Σύμβουλοι, Ιωάννης Καλακίκος και Ευπραξία Δημολιού, Πάρεδροι, οι οποίοι μετέχουν με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Παραστάθηκε η Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Ειρήνη Κατσικέρη, ως νόμιμη αναπληρωτής της Γενικής Επιτρόπου της Επικρατείας, η οποία είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Προϊσταμένη Τμήματος, δικαστική υπάλληλος με βαθμό Α΄.

Για να δικάσει την από 12.2.2021 (με ΑΒΔ/2021) προσφυγή του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης β΄ βαθμού με την επωνυμία «Περιφέρεια», που εδρεύει στη (στο, επί των οδών), εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου Ευάγγελου Πετρόπουλου (ΑΜ/ΔΣΑ 28960).

για την ανάκληση της πράξης του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της προσφεύγουσας, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής.

Την Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, η οποία ανέπτυξε την από 6.4.2021 έγγραφη γνώμη της και πρότεινε την απόρριψη αυτής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη εξ αποστάσεως (τηλεδιάσκεψη), στις 20 Απριλίου 2021, σύμφωνα με τα άρθρα 295 παρ.2 και 336 παρ.1 του ν. 4700/2020 (Α΄ 127) με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του και της Γραμματέα.

Αφού άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Ευαγγελίας Σεραφή

Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Για την υπό κρίση προσφυγή ανάκλησης δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 336 παρ.1 σε συνδυασμό με το άρθρο 308 παρ.3 του ν. 4700/2020, φ. 127 Α΄).

2. Με την προσφυγή αυτή, όπως οι λόγοι της αναπτύσσονται στο από 12.2.2021 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ανάκληση της πράξης του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου της 1^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης του έργου «Δίκτυα Αποχέτευσης Τ.Κ.», μεταξύ της εκκαλούσας Περιφέρειας και της αναδόχου του αρχικού έργου ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....» και τον συμβατικής δαπάνης 309.844,76 ευρώ (384.207,50 ευρώ με ΦΠΑ), η οποία επιφέρει υπέρβαση της συμβατικής δαπάνης του αρχικού έργου (ποσού 1.043.585,50 ευρώ πλέον ΦΠΑ 250.460,52 ευρώ) σε ποσοστό 29,6%.

3. Η προσφυγή ανάκλησης έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και κατά τα λοιπά νομοτύπως. Συνεπώς είναι τυπικώς δεκτή και πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των προβαλλομένων δι' αυτής λόγων.

4. Με την προσβαλλόμενη πράξη κρίθηκε ότι: (i) το κόστος μεταφοράς μεγαλύτερης της αρχικώς προϋπολογισθείσας ποσότητας προϊόντων εκσκαφής σε απόσταση μεγαλύτερη των 20 χλμ. που προβλεπόταν στην αρχική σύμβαση (ποσού 72.748,71 ευρώ), οφείλεται α) στην τροποποίηση του αρχικού σχεδιασμού του έργου και στην επιλογή του ρέματος «.....» για την εναπόθεση των λυμάτων μετά τον βιολογικό καθαρισμό τους, βάσει της οποίας (τροποποίησης) κρίθηκε απαραίτητη για την εκτέλεση μεγάλου μέρους των εργασιών κατασκευής του δικτύου ακαθάρτων η χρήση μεταλλικών αντιστηρίξεων σε όλα τα βάθη εκσκαφής, με συνέπεια να προκληθεί αλλαγή στο πλάτος του ορύγματος και τοπικά στο βάθος τοποθέτησης των αγωγών και, ως εκ τούτου, να αυξηθούν οι ποσότητες στην ομάδα των χωματουργικών (από 1.876 ton σε 48.144,56 ton) και το κόστος της μεταφοράς μέρους της επιπλέον ποσότητας να ενταχθεί στην επίδικη 1^η συμπληρωματική σύμβαση και β) στην αλλαγή της απόστασης

μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφής από τα 20 χλμ. που προβλεπόταν στη διακήρυξη στα 42 χλμ. όπου βρίσκεται η μονάδα του Συλλογικού Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων από Εκσκαφές Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ). Ως προς το κόστος της μεταφοράς της πλεονάζουσας ποσότητας των προϊόντων εκσκαφής κρίθηκε ότι αυτό προκλήθηκε από την ανεπίτρεπτη εκ των υστέρων μεταβολή και επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του αρχικού έργου όπως αυτό οριοθετήθηκε με την Διακήρυξη και την οικεία Τεχνική Έκθεση – Περιγραφή, καθόσον στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τον 1^ο ΑΠΕ και την 1^η συμπληρωματική σύμβαση δεν παρατίθεται αναλυτική αιτιολογία σχετικά με απρόβλεπτα γεγονότα που επέβαλαν τη μεταβολή του τρόπου αντιστήριξης, καθώς δεν αναδείχθηκε οιαδήποτε πλημμέλεια στην οριστική μελέτη και στις τεχνικές λύσεις που περιείχε αναφορικά με τη χωροθέτηση και το βάθος εκσκαφής των ορυγμάτων, ενώ από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι στην προβλεπόμενη από τον τόπο εκσκαφής στο τόπο εναπόθεσης μέση απόσταση των 20χλμ για την μεταφορά των προϊόντων εκσκαφής, που οριζόταν στην εγκριθείσα τον Δεκέμβριο του έτους 2018 οριστική μελέτη του έργου, είχε οριστεί κάποιος συγκεκριμένος εν λειτουργία χώρος υποδοχής και, ως εκ τούτου δεν κατέστη δυνατόν να διακριβωθεί με βάση ποιά πραγματικά δεδομένα η Περιφέρεια υπολόγισε κατά τη δημοπράτηση του αρχικού έργου το κόστος της μεταφοράς ώστε να ερευνηθεί αν αυτά μετεβλήθησαν συνεπεία απρόβλεπτων περιστάσεων, (ii) το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους των ΑΕΚΚ (ποσού 138.832,00 ευρώ), το οποίο δεν συμπεριελήφθη στις τιμές του τιμολογίου μελέτης της αρχικής σύμβασης ούτε καθορίστηκε στα λοιπά συμβατικά τεύχη κάποια διαδικασία επιμέτρησης και απολογιστικής καταβολής της σχετικής δαπάνης, αλλά προσδιορίστηκε το πρώτον στην ελεγχόμενη συμπληρωματική σύμβαση με το 1^ο ΠΚΜΝΤΕ, αφενός δεν συνδέεται με τη συνδρομή απρόβλεπτων περιστάσεων, καθώς η κάλυψη του κόστους υποδοχής των ως άνω υλικών έπρεπε να προσδιοριστεί με σαφήνεια στα συμβατικά τεύχη, αφετέρου συνιστά ανεπίτρεπτη εκ των υστέρων μεταβολή του αρχικού συμβατικού αντικειμένου, βάσει του οποίου κατ' επιταγή των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης διαμορφώθηκαν οι προσφορές των

υποψηφίων και (iii) το κόστος του φρεζαρίσματος και της αποκατάστασης των οδοστρωμάτων, από τις οποίες επρόκειτο να διέλθουν δύο τουλάχιστον αγωγοί ομβρίων και ακαθάρτων (ποσού 16.749,99 ευρώ) δεν δύναται να ενταχθεί στη συμπληρωματική σύμβαση, καθόσον από την αιτιολογική έκθεση του 1^{ου} ΑΠΕ δεν προκύπτει η ανάγκη που επέβαλε τη μείωση του πάχους αποκατάστασης των ασφαλτικών οδοστρωμάτων από τα 10 εκ. στα 5 εκ. ασφαλτικού σκυροδέματος ούτε το ύψος της οικείας δαπάνης καθώς δεν αναλύεται πώς ενώ μειώθηκε η ποσότητα αυτή (ασφαλτικού σκυροδέματος) το κόστος κατασκευής αυξήθηκε κατά 16.750,00 ευρώ.

4. Ήδη, με την κρινόμενη προσφυγή προβάλλεται ότι: α) Ως προς το κόστος μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφής: (i) στην αρχική μελέτη, ως εκ του χρόνου σύνταξής της, δεν λήφθηκε υπόψη το κόστος υποδοχής των ΑΕΚΚ, αλλά μόνο η χιλιομετρική ακτίνα από την πλησιέστερη μονάδα των ΑΕΚΚ (20 χλμ.) ή λατομείο. Η υπολογισθείσα απόσταση των 20 χλμ. της μελέτης αντιστοιχεί σε χώρο που δεν έχει προϋποθέσεις υποδοχής ΑΕΚΚ και σε κάθε περίπτωση το κόστος διάθεσης συμπεριλαμβανομένης και της μεταφοράς είναι πολύ υψηλότερο και (ii) κατά την εκπόνηση της μελέτης εφαρμογής – αποτύπωσης κατασκευής του αγωγού διάθεσης της αρχικής μελέτης, συνολικού μήκους 1.424,00 μ. που κατέληγε στον ποταμό, διαπιστώθηκε η μη λειτουργικότητά του με δίκτυο βαρύτητας και για τον λόγο αυτό τροποποιήθηκε ο αποδέκτης των λυμάτων του Βιολογικού Καθαρισμού και επιλέχθηκε ως νέος αποδέκτης το ρέμα «.....» το οποίο κείται πλησίον του Βιολογικού Καθαρισμού και με τον τρόπο αυτό εξοικονομήθηκαν κονδύλια που αντιστοιχούν σε κατασκευαστικές εργασίες σε μήκος 1400 μέτρων αγωγών. Στη νέα θέση του αγωγού διαπιστώθηκε ότι τα ξυλοζεύγματα που προβλέπονταν στην αρχική μελέτη δεν ήταν κατάλληλα για τη σύσταση του εδάφους, διότι παρατηρήθηκε επικίνδυνη υποχώρηση των πρανών και ως εκ τούτου, κρίθηκε αναγκαία η χρήση μεταλλικών αντιστηρίξεων. Η εργασία αυτή, η οποία ήταν απρόβλεπτη, καθώς η αρχική σύμβαση προέβλεπε διαφορετική όδευση, προκάλεσε τη μεταβολή τόσο της μεθόδου αντιστήριξης όσο και της ποσότητας των προϊόντων εκσκαφής και συνεπώς η οικεία δαπάνη είναι νόμιμη, β) Ως προς το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους των ΑΕΕΚ:

(i) οι εργασίες υποδοχής των αποβλήτων ΑΕΕΚ σε αποδεκτούς χώρους, που αποτελούν υποχρέωση του αναδόχου, ως «διαχειριστή» αυτών (αποβλήτων) αποτελούν «νέες» εργασίες, το κόστος των οποίων δεν προβλεπόταν στο συμβατικό τιμολόγιο (πρβ. και τον ήδη ισχύοντα Κανονισμό Περιγραφικού Τιμολογίου Εργασιών για Συμβάσεων Έργων, Έργα Οδοποιίας, Γενικοί Όροι παρ.1.2, φ. 1746/19.5.2017 Β΄) και στον προϋπολογισμό του έργου, διότι αυτές ανέκυψαν μεταγενέστερα λόγω της δημιουργίας, με την 4/114/13.4.2018 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, το πρώτον τον Απρίλιο του έτους 2018, ήτοι σε χρόνο μεταγενέστερο της σύνταξης της μελέτης (το έτος 2012), του Συλλογικού Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης αυτών των ΑΕΕΚ στον νομό,

(ii) η μη συμπερίληψη στην αρχική σύμβαση του κόστους υποδοχής των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφής σε μονάδες ΑΕΚΚ δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εκ των υστέρων ως παράλειψη της υπηρεσίας ή ως παράνομη ενέργεια, διότι τούτο οδηγεί σε επανέλεγχο της αρχικής σύμβασης του έργου που κρίθηκε νόμιμη με την Πράξη του Ε΄ Κλιμακίου, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι είχε προβλεφθεί η απόρριψη των πλεοναζόντων υλικών σε άλλους χώρους και όχι σε μονάδες υποδοχής ΑΕΚΚ και εξαιτίας αυτού δεν μπορεί να γίνει λόγος για υποχρέωση του αναδόχου να συμπεριλάβει το κόστος στην προσφορά του και (iii) επειδή η υποχρέωση αυτή είναι ανελαστική και θα βάρυνε κάθε συμμετέχοντα στον διαγωνισμό, δεν γεννάται ζήτημα παράβασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και γ) Ως προς τις εργασίες φρεζαρίσματος, η αρχική μελέτη προέβλεπε εργασίες φρεζαρίσματος μόνο στις τομές που θα πραγματοποιούνταν για την εκτέλεση των εργασιών, όμως κατά την εκτέλεση των εργασιών διαπιστώθηκε ότι η ασφαλτος στο τμήμα της οδού που δεν αποκαθίστατο παρουσίαζε προβλήματα αποσάθρωσης λόγω παλαιότητας και απώλειας της συνοχής της από την τομή του ορύγματος και συνεπεία αυτού κρίθηκε ότι επιβάλλονταν για λόγους ασφάλειας του οδοστρώματος το φρεζάρισμα και η ολική αποκατάσταση των οδών. Για λόγους μείωσης του κόστους αποφασίσθηκε η μείωση του πάχους του ασφαλτικού οδοστρώματος,

όμως, δοθέντος ότι η αποκατάσταση περιελάμβανε πολλαπλάσιο εμβαδό, εμφανίσθηκε μικρή αύξηση του κόστους.

5. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 132 και 156 παρ.1 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147) συνάγεται ότι η ανάθεση στον ανάδοχο ήδη εκτελούμενου δημοσίου έργου της εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο αρχικώς ανατεθέν έργο, συνιστά παρέκκλιση από τις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στις διαδικασίες για την κατάρτιση δημοσίων συμβάσεων και της ανάπτυξης υγιούς ανταγωνισμού και εφαρμόζεται μόνον υπό τις καθοριζόμενες στις διατάξεις αυτές προϋποθέσεις. Ειδικότερα, ως συμπληρωματικές εργασίες θεωρούνται εκείνες για τις οποίες συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: i) παρουσιάζουν αναγκαία συνάφεια με το έργο και δεν περιλαμβάνονται στην αρχικά συναφθείσα σύμβαση, ii) κατέστησαν αναγκαίες κατά την τεχνική εκτέλεση του έργου όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση εξαιτίας απρόβλεπτων περιστάσεων και iii) είτε δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για την αναθέτουσα αρχή, είτε, παρά τη δυνατότητα διαχωρισμού τους, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της (ΕλΣυν VI Τμ. 1881/2018, 1594/2018, 303/2018). Ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ανάγονται στον χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης και τα οποία αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής, και να ενταχθούν στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση, μολονότι η μελέτη (οριστική ή προμελέτη), με βάση την οποία προσδιορίσθηκε το τεχνικό αντικείμενο του έργου υπήρξε κατά το δυνατόν πλήρης και ακριβής (ΕλΣυν Τμ. Μείζονος Επταμελούς Σύθεσης 1146/2017, 682/2017). Οι περιστάσεις που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή, η οποία φέρει και το σχετικό βάρος απόδειξης (ΕλΣυν VI Τμ. 2246/2017, 2027/2017), για την αιτιολόγηση του απροβλέπτου δεν πρέπει να απορρέουν από δική της ευθύνη ή από έλλειψη επιμέλειας κατά τη σύνταξη των αρχικών μελετών και τον προσδιορισμό του αρχικού συμβατικού

αντικειμένου. Η απόφαση του αρμοδίου οργάνου περί προσφυγής στην ανωτέρω διαδικασία ανάθεσης πρέπει, ως εκ της φύσης της, να είναι ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη ώστε να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της νομιμότητάς της από οιοδήποτε δικαιοδοτικό όργανο που ενδεχομένως θα επιληφθεί της υπόθεσης συμπεριλαμβανομένου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕλΣυν VI Τμ 2246/2017, 666/2017, 27/2017). Σε κάθε περίπτωση, δεν αποτελούν συμπληρωματικές εργασίες εκείνες που αφορούν στην επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή στη τροποποίησή του με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητάς του με υλικά ή μεθόδους μη προδιαγεγραμμένες στα οικεία συμβατικά τεύχη, διότι δεν είναι επιτρεπτή η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου του έργου (ΕλΣυν Τμ. Μείζονος Επταμελούς Σύνοψης 343/2019, 1317/2018, 983/2018, 1378/2017, 2229/2016, VI Τμ. 1297/2019, 980/2019, 1884/2018, 1011/2018).

6. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 17 του ν. 2939/2001 «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων – Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.) και άλλες διατάξεις» (Α' 179) εκδόθηκε η 36259/1757/Ε103/24.8.2010 απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας - Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ)» (Β' 1312). Στην απόφαση αυτή περιέχονται ρυθμίσεις σχετικά με την «(...) κατά προτεραιότητα πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων από (...) εκσκαφές (...) και επιπροσθέτως την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και τις άλλες μορφές αξιοποίησης [ώστε] να μειώνεται η ποσότητα και η επικινδυνότητα των προς διάθεση αποβλήτων σύμφωνα με τους στόχους και τις γενικές αρχές του Ν. 2939/2001 (...) και να βελτιώνεται η περιβαλλοντική επίδοση (...) κυρίως των φορέων που συμμετέχουν άμεσα στη διαχείριση των υλικών αυτών» (άρθρο 1). Η ως άνω κοινή υπουργική απόφαση εκτείνεται «(...) στα απόβλητα από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ) ανεξάρτητα από τη μορφή τους, τον όγκο, το βάρος ή τα επιμέρους υλικά από τα οποία απαρτίζονται» ενώ ρητώς εξαιρείται από το ρυθμιστικό της πεδίο «(...) το χώμα και άλλα φυσικά υλικά που έχουν εκσκαφθεί

κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών δραστηριοτήτων, εφόσον είναι βέβαιο ότι τα υλικά αυτά θα χρησιμοποιηθούν στη φυσική τους κατάσταση στο χώρο από τον οποίο έγινε η εκσκαφή» (άρθρο 2 παρ.1 και 3 εδ. δ).

7. Σύμφωνα με την ίδια κοινή υπουργική απόφαση ως «διαχείριση ΑΕΚΚ» ορίζεται «(...) η συλλογή, μεταφορά, μεταφόρτωση, προσωρινή αποθήκευση, αξιοποίηση και διάθεση των ΑΕΚΚ, συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας των εργασιών αυτών και της αποκατάστασης των χώρων αποθήκευσης, μεταφόρτωσης, αξιοποίησης και διάθεσης των ΑΕΚΚ μετά την παύση λειτουργίας τους», ως «εναλλακτική διαχείριση, οι εργασίες συλλογής, μεταφοράς, προσωρινής αποθήκευσης, επαναχρησιμοποίησης, επεξεργασίας και αξιοποίησης των ΑΕΚΚ, ώστε με την επαναχρησιμοποίηση ή αξιοποίησή τους να επιστρέφουν στο ρεύμα της αγοράς ή να προωθούνται σε άλλες χρήσεις», ως «σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης, η οργάνωση σε ατομική ή συλλογική βάση με οποιαδήποτε νομική μορφή των εργασιών, συλλογής, μεταφοράς, προσωρινής αποθήκευσης, επαναχρησιμοποίησης, επεξεργασίας και αξιοποίησης των ΑΕΚΚ» και ως «διαχειριστές ΑΕΚΚ (...) οι ανάδοχοι των δημόσιων ή ιδιωτικών έργων (...)» (άρθρο 3 παρ.7, 8, 9 και 21). Κάθε διαχειριστής ΑΕΚΚ υποχρεούται πριν από την έναρξη των έργων τεχνικών υποδομών να υποβάλει Στοιχεία για τη Διαχείριση των Αποβλήτων (ΣΔΑ) που θα παραχθούν «(...) παρέχοντας πληροφορίες τουλάχιστον για -το όνομα και τη διεύθυνση του διαχειριστή -τον τόπο και τη δραστηριότητα προέλευσης των αποβλήτων -τον κύριο του έργου - τη συνολική ποσότητα κατ' όγκο (κ.ο.) ή κατά βάρος (κ.β.) των αποβλήτων που εκτιμάται ότι θα παραχθεί από την υλοποίηση του έργου -τις ποσότητες κ.ο. ή κ.β. ανά κατηγορία αποβλήτων που εκτιμάται ότι θα παραχθούν σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων -[την] εκτίμηση της ποσότητας και του τύπου των υλικών που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν από τον διαχειριστή -[την] εκτίμηση της ποσότητας των υλικών που θα οδηγηθούν προς ανακύκλωση – αξιοποίηση -[την] εκτίμηση της ποσότητας των καταλοίπων για υγειονομική ταφή [καθώς και] -επικυρωμένο αντίγραφο της σύμβασης του διαχειριστή με εγκεκριμένο σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης ΑΕΚΚ ή υπεύθυνη δήλωση του διαχειριστή ότι θα συνεργασθεί με εγκεκριμένο σύστημα για την εναλλακτική

διαχείριση των αποβλήτων που θα παραχθούν από το έργο (...)» (άρθρο 7 παρ. 2). Μετά την έγκριση και τη σταδιακή λειτουργία των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης [ΣΕΔ] ο διαχειριστής δημοσίου έργου υποχρεούται να μεριμνά i) για τη διαχείριση της περίσσειας υλικών εκσκαφών που προέρχονται από δημόσια έργα και ii) για τη διαχείριση των αποβλήτων κατασκευής έργων τεχνικών υποδομών, σε αμφότερες δε τις περιπτώσεις είτε η διαχείριση περιλαμβάνεται ως όρος στην απόφαση έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων του έργου είτε περιλαμβάνεται ως όρος στη σύμβαση ανάθεσης του έργου, ενώ οφείλει να καταθέτει στην Υπηρεσία που επιβλέπει το έργο, βεβαίωση παραλαβής των αποβλήτων από εγκεκριμένο Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης (άρθρο 7 παρ. 3(β), 4 και 5). Κάθε διαχειριστής ΑΕΚΚ υποχρεούται είτε να οργανώνει ατομικά ή να συμμετέχει σε συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης των αποβλήτων, που εγκρίνεται από τον Εθνικό Οργανισμό Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ), καταβάλλοντας στην αρμόδια αρχή το προσδιοριζόμενο με υπουργική απόφαση και εκάστοτε ισχύον ανταποδοτικό τέλος είτε να συνεργάζεται με εγκεκριμένο Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης καταβάλλοντας εισφορά το ύψος της οποίας προσδιορίζεται στον εγκεκριμένο φάκελο του Συστήματος (άρθρο 8).

8. Οι ως άνω διατάξεις διατηρήθηκαν σε ισχύ με το άρθρο 59 του ν. 4042/2012 «Ποινική προστασία του περιβάλλοντος – Εναρμόνιση 2008/99/ΕΚ – Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» (Α' 24), με τα άρθρα 10 έως 48 του οποίου επιχειρήθηκε η εναρμόνιση του εθνικού δικαίου προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19^{ης} Νοεμβρίου 2008 «για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών» και θεσπίστηκαν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας από τις αρνητικές επιπτώσεις της παραγωγής και της διαχείρισης των αποβλήτων.

9. Στους ΓΕΝΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ της ΔΝΣγ/οικ.35577/ΦΝ 466/2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Κανονισμός Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών για δημόσιες συμβάσεις έργων» (φ. 1746

Β'), που «(...) εφαρμόζεται υποχρεωτικά στις δημόσιες συμβάσεις έργων του ν. 4412/2016 για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας σύμβασης έργου, όπως καθορίζεται στο άρθρο 6 του ν. 4412/2016 και κατά τη σύνταξη των προϋπολογισμών δημοσίων έργων όπως προσδιορίζεται στις περιπτώσεις (στ), (θ) και (ι) της παρ.7 του άρθρου 53» και αφορά, μεταξύ άλλων, στα έργα οδοποιίας, ορίζεται: «Σύμφωνα με τα παραπάνω, με τις τιμές μονάδας του παρόντος Τιμολογίου προκύπτει το προϋπολογιζόμενο άμεσο κόστος του Έργου, δηλαδή το συνολικό κόστος των επί μέρους εργασιών και λειτουργιών, οι οποίες συνθέτουν το φυσικό αντικείμενο του Έργου. Στις τιμές μονάδος αυτές, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, περιλαμβάνονται τα κάτωθι: (...) Το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ), όπως αυτά καθορίζονται στην ΚΥΑ 36259/1757/Ε 103/2010 (ΦΕΚ 1312Β/2010) και εξειδικεύονται με την εγκύκλιο αρ. πρωτ. 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δεν περιλαμβάνεται στις αντίστοιχες τιμές του τιμολογίου. Ως «κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους» νοείται το κόστος χρήσης του συγκεκριμένου χώρου από την παράδοση των υλικών αυτών και την επέκεινα διαχείρισή τους (...)).

10. Στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν όσα εκτίθενται στις σκέψεις 11 έως 20.

11. Με την πράξη του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίθηκε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης, ποσού 1.294.046,02 ευρώ με ΦΠΑ, για την εκτέλεση του έργου «ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ Τ.Κ.» μεταξύ της Περιφέρειας, ως αναθέτουσα αρχή και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «.....», η οποία αναδείχθηκε ανάδοχος (με μέση τεκμαρτή έκπτωση 62,78%) κατά τη διενεργηθείσα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4412/2016, διαγωνιστική διαδικασία. Στις υπεγράφη μεταξύ των μερών η οικεία σύμβαση διάρκειας 12 μηνών από την υπογραφή της, ήτοι έως τις, η οποία παρατάθηκε με τη απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφέρειας έως τις 4.5.2021, χωρίς αναθεώρηση και χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου. Το ως άνω έργο χρηματοδοτείται από πόρους του Προγράμματος

Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών και ειδικότερα, μέσω του Προγράμματος ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι, δυνάμει προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας και της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Αποχέτευσης (ΔΕΥ.), η οποία επίσης υποβλήθηκε στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας και με την πράξη του Ε΄ Κλιμακίου κρίθηκε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της.

12. Σύμφωνα με την εγκριθείσα, με την απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας της Περιφέρειας, οριστική μελέτη του έργου, που φέρει χρονολογία «Δεκέμβριος 2018», το αντικείμενο της αρχικής σύμβασης περιελάμβανε: α) εργασίες κατασκευής (i) του δικτύου αποχέτευσης λυμάτων του οικισμού Δήμου, (ii) του καταθλιπτικού αγωγού μεταφοράς λυμάτων από το καταληκτικό φρεάτιο του δικτύου βαρύτητας στον Βιολογικό Καθαρισμό του οικισμού Δ. (Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων –ΕΕΛ) και (iii) του βαρυτικού αγωγού διάθεσης που εκκινούσε από τον Βιολογικό Καθαρισμό και κατέληγε στον ποταμό καθώς και β) εργασίες αντικατάστασης του δικτύου ύδρευσης του οικισμού. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του έργου, προβλεπόταν, μεταξύ άλλων, η εκτέλεση χωματουργικών εργασιών (εκσκαφές, επιχώσεις, μεταφορές προϊόντων εκσκαφής) για την κατασκευή του δικτύου αποχέτευσης και του δικτύου ύδρευσης, η τοποθέτηση σωληνώσεων αποχέτευσης (3.900μ Φ200, 300μ Φ250 Σ41, 315μ Φ315, 1.424μ Φ355 Σ41 και 6.520μ Φ160 HDPE PN16atm), η τοποθέτηση σωληνώσεων ύδρευσης (1.750μ HDPE F63 PN 10atm, 730μ HDPE Φ75 PN 10 atm, 1.745μ HDPE Φ90 PN 10atm και 2.230μ HDPE Φ110 PN 10atm), η κατασκευή φρεατίων αποχέτευσης (κεντρικών και πεζοδρομίου), η κατασκευή συνδέσεων αποχέτευσης (από τον κεντρικό αγωγό προς τις οικίες) και συνδέσεων ύδρευσης (από τον διανομέα προς το φρεάτιο πεζοδρομίου) καθώς και η κατασκευή δύο προακατασκευασμένων αντλιοστασίων με τον απαραίτητο μηχανολογικό εξοπλισμό. Προβλεπόταν επίσης ότι η όδευση του βαρυτικού αγωγού διάθεσης του βιολογικού καθαρισμού, συνολικού μήκους 1.424μ θα εκκινούσε από τον βιολογικό καθαρισμό του Στομίου και θα κατέληγε στην ποταμό.

13. Στο Περιγραφικό Τιμολόγιο Εργασιών Υδραυλικών Έργων της μελέτης προβλέφθηκαν τα ακόλουθα: «ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ. Αντικείμενο του παρόντος τιμολογίου είναι ο καθορισμός τιμών μονάδος των εργασιών, που είναι απαραίτητες για την έντεχνη ολοκλήρωση του Έργου, όπως προδιαγράφεται στα λοιπά Τεύχη Δημοπράτησης που ορίζονται στη διακήρυξη. 1. (...) 1.2 Οι δαπάνες προμήθειας των πάσης φύσεως, ενσωματωμένων και μη, κυρίων και βοηθητικών υλικών, μεταφοράς τους στις θέσεις εκτέλεσης των εργασιών (...) Ομοίως οι δαπάνες για την φορτοεκφόρτωση και μεταφορά (με την σταλία μεταφορικών μέσων) των πλεοναζόντων ή/και ακατάλληλων προϊόντων εκσκαφών και λοιπών υλικών, σε κατάλληλους χώρους απόρριψης, λαμβανομένων υπόψη των ισχυόντων Περιβαλλοντικών Όρων, σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ. και τους λοιπούς όρους δημοπράτησης. Το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους, των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ), όπως αυτά καθορίζονται στην ΚΥΑ 36259/1757/Ε103/2010 (ΦΕΚ 1312Β/2010) και εξειδικεύονται με την Εγκύκλιο αρ. πρωτ. Οικ 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής δεν περιλαμβάνονται στις αντίστοιχες τιμές του τιμολογίου. Ως «κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους» νοείται το κόστος χρήσης του συγκεκριμένου χώρου από την παράδοση των υλικών αυτών και την επέκεινα διαχείρισή τους. 1.3 (...) Άρθρο Α.1-Α.2 Εκσκαφή ορυγμάτων υπογείων δικτύων σε έδαφος γαιώδες ή ημιβραχώδες (...) 3.10.02 Με πλάτος πυθμένα έως 3,00 m, με την φόρτωση των προϊόντων εκσκαφής επί αυτοκινήτου, την σταλία του αυτοκινήτου και την μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση (...). Άρθρο Α.3 Εκσκαφή θεμελίων τεχνικών έργων σε έδαφος γαιώδες – ημιβραχώδες (...) Άρθρο Α.9 Αποκατάσταση ασφαλικών οδοστρωμάτων στις θέσεις ορυγμάτων υπογείων δικτύων. Για τις εργασίες πλήρους επαναφοράς ενός τετραγωνικού μέτρου αποξηλωθέντος ασφαλικού οδοστρώματος, ήτοι: 1. Διάστρωση και συμπίκνωση υλικού οδοστρωσίας με αδρανή υλικά λατομείου, κατά στρώσεις πάχους έως 15 cm και συνολικού πάχους ίσου με το προϋπάρχον. (...). Τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο (m²) πλήρους αποκατάστασης οδοστρώματος, ανάλογα με το πάχος των ασφαλικών στρώσεων που προϋπήρχαν, ως εξής: 4.09.02 Αποκατάσταση ασφαλικών οδοστρωμάτων

που έφεραν ασφαλικές στρώσεις μέσου πάχους 10cm (...) Άρθρο Α.14 Καθαιρέσεις μεμονωμένων στοιχείων ή τμημάτων κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα. Καθαιρέσεις τμημάτων κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα (χωρίς πρόκληση ζημιών στο απομένον τμήμα), (...), με την φόρτωση και μεταφορά των προϊόντων καθαιρέσεων σε οποιαδήποτε απόσταση (...) Άρθρο Α.20 Αντιστηρίξεις με ξηλοζεύγματα. Αντιστήριξη πρανών ή παρειών τάφρων, με ξηλοζεύγματα, σανιδώματα, μαδέρια ή παρεμφερούς τύπου μεθοδολογία, με τα απαιτούμενα υλικά και συνδέσμους καθώς και την εργασία πλήρους κατασκευής, αποσύνδεσης και απομάκρυνσης των υλικών για επαναχρησιμοποίηση, σύμφωνα με την μελέτη του έργου ή την μελέτη εφαρμογής του Αναδόχου που θα εγκριθεί από την Υπηρεσία. Οι σποραδικές αντιστηρίξεις (μεμονωμένες αντιστηρίξεις επί μήκους έως 2,0 m ανά 20 m μήκους ορύγματος) περιλαμβάνονται ανοιγμένες στα οικεία άρθρα εκσκαφών ορυγμάτων και δεν υπάγονται στο παρόν άρθρο. Επισημαίνεται πάντως ότι όταν εφαρμόζεται το παρόν άρθρο, το οποίο αναφέρεται σε «συστηματικές αντιστηρίξεις» δεν αφαιρούνται ποσότητες ως αναλογούσες σε «σποραδικές αντιστηρίξεις» και επιμετρείται η συνολική επιφάνεια (...). Άρθρο Β.6 Τυπικά φρεάτια αερεξαγωγού. (...) Στην τιμή μονάδας περιλαμβάνονται: (...) οι απαιτούμενες εκσκαφές με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικά μέσα ή χέρια) σε κάθε είδους εδάφη, με τις τυχόν απαιτούμενες αντιστηρίξεις των παρειών του ορύγματος, καθώς και η φορτοεκφόρτωση των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφών και η μεταφορά τους σε οποιαδήποτε απόσταση. (...) Άρθρο Β.7-Β.8 Τυπικά φρεάτια εκκένωσης. (...) Στην τιμή μονάδας περιλαμβάνονται: (...) οι απαιτούμενες εκσκαφές με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικά μέσα ή χέρια) σε κάθε είδους εδάφη, με τις τυχόν απαιτούμενες αντιστηρίξεις των παρειών του ορύγματος, καθώς και η φορτοεκφόρτωση των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφών και η μεταφορά τους σε οποιαδήποτε απόσταση. (...) Άρθρο Γ.11 Προκατασκευασμένα κυκλικά φρεάτια επίσκεψης αγωγών ακαθάρτων από σκυρόδεμα κατά ΕΛΟΤ EN 1917, εντός κατοικημένων περιοχών. (...) Στην τιμή μονάδας περιλαμβάνονται: (...) Η φόρτωση και μεταφορά προς απόθεση των προϊόντων εκσκαφών σε οποιαδήποτε απόσταση (...) Άρθρο Γ.21

Αντικατάσταση φρεατίου ύδρευσης (...) Στην τιμή μονάδας περιλαμβάνονται: α. (...) δ. Η φόρτωση και μεταφορά των μπάζων σε οποιαδήποτε απόσταση. ε. Άρθρο Γ.22 Επισκευή φρεατίου παροχής ύδρευσης. (...) Στην τιμή μονάδας περιλαμβάνονται: α. (...) δ. Η φόρτωση και μεταφορά των μπάζων σε οποιαδήποτε απόσταση και ο πλήρης καθαρισμός του χώρου της επέμβασης. (...) Άρθρο Γ.23 Επισκευή φρεατίου ΟΚΩ. (...) Στην τιμή μονάδας περιλαμβάνονται: α. (...) δ. Η φόρτωση και μεταφορά των μπάζων σε οποιαδήποτε απόσταση (...) και Άρθρο Γ.28-Γ.29 Τοποθέτηση πολλαπλού διανομέα Φ63 επί υπάρχοντος αγωγού για την εγκατάσταση παροχών ύδρευσης. (...) Στην τιμή μονάδας περιλαμβάνονται: α. (...) γ. Η φορτοεκφόρτωση και μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση των προϊόντων αποξηλώσεων και εκσκαφών. δ. (...).

14. Στην Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων (ΕΣΥ) του αρχικού έργου προβλεπόταν στο άρθρο 2: «Πηγές προέλευσης υλικών δανείων (χωματουργικών έργων, τεχνικών, οδοστρωσίας και ασφαλικών) Α. (...) Β. Θέσεις απόθεσης ακατάλληλων υλικών κατά την παραγωγή υλικών οδοστρωσίας, τεχνικών κλπ, μη χρήσιμων προϊόντων κατεδάφισης ή υλικών που πλεονάζουν. Τα προϊόντα που προκύπτουν από τον καθαρισμό και την καθαίρεση των πάσης φύσεως κατασκευών, τα ακατάλληλα ή πλεονάζοντα για κατασκευή επιχωμάτων προϊόντα εκσκαφής και τα λοιπά ακατάλληλα υλικά κάθε είδους θα μεταφέρονται στους προβλεπόμενους χώρους οριστικής απόθεσης (από τη μελέτη και τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου). Τα τελικώς μη αξιοποιήσιμα προϊόντα θα συγκεντρώνονται και θα προωθούνται προς οριστική απόθεση, με μέριμνα, ευθύνη και δαπάνες του αναδόχου, στους προβλεπόμενους αποθεσιοθαλάμους, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στην Προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΤΟ 1501-02-05-00-00 (Διαχείριση υλικών από εκσκαφές και αξιοποίηση αποθεσιοθαλάμων), στην οποία καθορίζεται και η προσωρινή απόθεση των προϊόντων. Η εναπόθεση των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφών θα γίνεται με γνώμονα την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στους χώρους απόθεσης και, ως ορίζονται στις αντίστοιχες ΕΤΕΠ και ΠΕΤΕΠ της γενικής κατηγορίας 02, ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (...), στο άρθρο 27: «1.1 Η συμμετοχή στη δημοπρασία με την υποβολή προσφοράς αποτελεί αμάχητο τεκμήριο ότι οι διαγωνιζόμενοι και κατ’

επέκταση ο Ανάδοχος έχουν, με σκοπό να καταστούν πλήρως ενήμεροι των συνθηκών εκτέλεσης της Σύμβασης καθώς και να εκτιμήσουν με επάρκεια τους επιχειρηματικούς κινδύνους και όλες εκείνες τις συνθήκες που θα επηρεάσουν τη διαμόρφωση της Προσφοράς τους, διερευνήσεις πλήρως: α. Την περιοχή του έργου. β. Τις περιοχές πηγών υλικών στην περιοχή του έργου (...) δ. Τις συνθήκες εκτέλεσης του έργου (...) ια. Και γενικότερα οποιαδήποτε άλλα ζητήματα μπορούν κατά οιονδήποτε τρόπο να επηρεάσουν τις εργασίες, την πρόοδο, τον τρόπο εκτέλεσης ή την τιμολόγηση αυτών, σε συνδυασμό με τους όρους της σύμβασης (...)» και στο άρθρο 28: «Στις τιμές προσφοράς του αναδόχου θεωρείται ότι περιλαμβάνονται ανοιγμένες όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου στο μέρος που το αφορούν. Ισχύει η (...) Περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου (...)».

15. Η Ελληνική Τεχνική Προδιαγραφή ΕΛΟΤ 1501-02-05-00-00:2009, στην οποία παραπέμπει η Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων και η οποία εγκρίθηκε από τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης στις 23 Δεκεμβρίου 2009 και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως σχετικά με τη διαχείριση υλικών από εκσκαφές και την αξιοποίηση των αποθεσιοθαλάμων, προέβλεπε ότι τα προϊόντα εκσκαφών που προκύπτουν από την εκτέλεση των χωματοργικών εργασιών κάθε κατηγορίας έργων διακρίνονται σε ακατάλληλα για την εκτέλεση επιχώσεων οιασδήποτε φύσης, σε κατάλληλα προς αξιοποίηση και σε πλεονάζοντα, τα οποία περιλαμβάνουν το σύνολο των ακατάλληλων και τις ποσότητες των κατάλληλων που δεν μπορούν να αξιοποιηθούν σε άλλες κατασκευές του έργου και αποτίθενται στους αποθεσιοθαλάμους, ήτοι στους εκάστοτε εγκεκριμένους χώρους απόθεσης (άρθρο 3). Η οριστική απόθεση των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφών γίνεται στους προβλεπόμενους από τη μελέτη και τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου αποθεσιοθαλάμους, υπό τους ειδικότερους όρους που ορίζονται στην προδιαγραφή (επιλογή θέσεων μη ορατών από οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, θέσεων που δεν δημιουργούν εμπόδια στη φυσική απορροή των υδάτων και δεν έχουν χαρακτηριστεί ως δασικές, διαμόρφωση των πρανών με ήπια κλίση για την

αποφυγή προβλημάτων ευστάθειας, μη επιλογή θέσεων σε ασταθείς γεωλογικούς σχηματισμούς ή σε χώρους με ελαφρά συμπύκνωση και λήψη μέτρων για την περιβαλλοντική αποκατάσταση του αποθεσιοθαλάμου ίδια επικάλυψη των προϊόντων με γαιώδεις στρώσεις πάχους τουλάχιστον 0,50 m προκειμένου να εξασφαλίζονται συνθήκες επαναβλάστησης). Ρητώς δε ορίστηκε ότι «[ε]αν οι χώροι απόθεσης προβλέπονται στους περιβαλλοντικούς όρους ή στη μελέτη του έργου, αλλά δεν έχει εξασφαλισθεί η απαιτούμενη αδειοδότηση για την αξιοποίησή τους (απαλλοτρίωση εκτάσεων, πρόβλεψη αποζημίωσης ιδιοκτητών κτλ.) ή εάν δεν προβλέπονται καθόλου τέτοιοι χώροι στα συμβατικά τεύχη του έργου, η Υπηρεσία θα αντιμετωπίζει κατά προτεραιότητα τα θέματα αυτά, μετά από σχετική εισήγηση του Αναδόχου» (άρθρο 5) καθώς και ότι «[α]παγορεύεται η απόθεση πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφών σε οποιαδήποτε άλλη θέση πλην εκείνων που καθορίζονται από τους περιβαλλοντικούς όρους, τα λοιπά συμβατικά στοιχεία του έργου ή/και τις εντολές της Υπηρεσίας» (άρθρο 7.2).

16. Το έργο υπόκειται στους περιβαλλοντικούς όρους που περιέχονταν στην 199598/25.2011 κοινή υπουργική απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων σχετικά με την «Ανανέωση, τροποποίηση και κωδικοποίηση των περιβαλλοντικών όρων που έχουν επιβληθεί με την υπ' αρ. Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας για το έργο: Κατασκευή δικτύων αποχέτευσης ακαθάρτων και βιολογικού καθαρισμού αστικών λυμάτων Στομίου του Δήμου (νυν Δήμος), στο Νομό» (ΑΔΑ:), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (ΑΔΑ:). Στο άρθρο 2.1 της οικ. 199598/26.5.2011 κοινής υπουργικής απόφασης για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων του έργου ορίζεται ότι: «2.1 (...) Τα προϊόντα εκσκαφών που θα προκύψουν να χρησιμοποιηθούν για την επανεπίχωση αυτών, καθώς και για την διαμόρφωση των επιφανειών των γηπέδων. Απαγορεύεται η απόρριψη υλικών κατασκευής και περίσσειας υλικών εκσκαφής σε επιφανειακούς αποδέκτες (κοίτες ρεμάτων κ.λπ.) της περιοχής, σε δασικού χαρακτήρα εκτάσεις,

καθώς και εντός προστατευόμενης περιοχής Natura 2000 (πέραν της ζώνης κατάληψης του έργου). Τα πλεονάζοντα προϊόντα εκσκαφών να απορριφθούν σε κατάλληλους χώρους (π.χ. ανενεργά λατομεία, ΧΥΤΑ), ύστερα από άδεια της αρμόδιας Περιφερειακής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος».

17. Με την οικ. 1381/30.4.2018 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) (βλ. άρθρο 46 παρ.1 του ν. 4042/2012 και άρθρο 4^Α παρ.1 του ν. 2939/2001, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4496/2017, - 170 Α'), η οποία εκδόθηκε μετά την εγκριτική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, επεκτάθηκε στον νομότο Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης από τον φορέα «Ανακύκλωση ΑΕΚΚ» και το διακριτικό τίτλο «.....».

18. Στο άρθρο 10 της Γενικής Συγγραφής Υποχρεώσεων προβλεπόταν ότι ο ανάδοχος μετά την υπογραφή της σύμβασης υποχρεούτο να συντάξει μελέτη εφαρμογής (παρ.1), να προβεί σε πλήρη έλεγχο των τεχνικών μελετών του έργου και σε περίπτωση ουσιωδών μεταβολών να υποβάλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία τις αντίστοιχες αναλυτικές προμετρήσεις των εργασιών (παρ.6). Κατά την εκπόνηση της μελέτης εφαρμογής – αποτύπωσης του βασικού αγωγού διάθεσης των λυμάτων που εκκινούσε από τον Βιολογικό Καθαρισμό στον οικισμό και κατέληγε στονποταμό, συνολικού μήκους 1.424,00μ. διαπιστώθηκε η μη λειτουργικότητά του με το δίκτυο βαρύτητας. Κατόπιν αυτού τροποποιήθηκε ο αρχικός σχεδιασμός του έργου και επιλέχθηκε ως νέος αποδέκτης των λυμάτων μετά την επεξεργασία τους στον Βιολογικό Καθαρισμό το ρέμα «.....» που βρίσκεται πλησίον της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (Βιολογικός Καθαρισμός). Η τροποποίηση αυτή εγκρίθηκε με τη (ΦΕΚ Δ.....) απόφαση του Περιφερειάρχη Συνεπεία αυτής της μεταβολής, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση (παρ.4) υπολογίστηκε εκ νέου το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης και επανασχεδιάστηκαν τα αρχικά σχέδια, σύμφωνα με τα νέα δεδομένα.

19. Με την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειαςεγκρίθηκε, μετά την έκδοση της από 22.7.2020 θετικής

γνωμοδότησης του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της Περιφέρειας ο 1^{ος} Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (ΑΠΕ), ο οποίος διαμορφώθηκε με δαπάνη 1.294.046,02 ευρώ, σε ισοζύγιο με την αρχική σύμβαση και με εξάντληση του μεγαλύτερου μέρους του κονδυλίου των απροβλέπτων (134.488,29 ευρώ εκ του αρχικώς προβλεφθέντος ποσού των 135.241,02 ευρώ) καθώς και η 1^η συμπληρωματική σύμβαση εργασιών με δαπάνη 309.844,76 ευρώ πλέον ΦΠΑ, ποσού 74.362,74 ευρώ.

20. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, με τον 1^ο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ) του έργου επιδιώχθηκε η μερική τακτοποίηση των ποσοτήτων εργασιών της σύμβασης μετά την επιμέτρηση των ήδη εκτελεσθεισών εργασιών (που ανέρχονταν στο 43% του φυσικού αντικειμένου) και την προμέτρηση των εργασιών που θα εκτελούνταν στη συνέχεια. Για την ασφαλή εκτέλεση των εργασιών κατασκευής του δικτύου αποχέτευσης (σε χαλαρά εδάφη με κροκάλες) κρίθηκε απαραίτητη η χρήση μεταλλικών αντιστηρίξεων σε όλα τα βάθη εκσκαφής >1,76μ, με συνέπεια να προκληθεί αλλαγή στο πλάτος του ορύγματος (αύξηση στο 1,30μ) και, σε συνδυασμό με άλλες τοπικές αλλαγές στο βάθος τοποθέτησης των αγωγών να αυξηθούν οι ποσότητες στην ομάδα των χωματουργικών (A1, A2, A16, A17, A18, A 21). Όπως διευκρινίσθηκε στο 345211/4.12.2020 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων, ενώ το πλάτος εκσκαφής για το δίκτυο των ακαθάρτων είχε υπολογισθεί σε 0,90μ αυτό διαμορφώθηκε σε 1,30μ για πλάτος σωλήνα Φ2000, 1,35μ για πλάτος σωλήνα Φ 250, 1,40μ για πλάτος σωλήνα Φ315 και 1,00 μ. για πλάτος σωλήνα Φ160 (το πλάτος εκσκαφής για το δίκτυο ύδρευσης παρέμεινε σταθερό στα 0,80 μ). Εξαιτίας της μεταβολής αυτής, επήλθε αύξηση στην αρχικώς προμετρηθείσα ποσότητα προϊόντων εκσκαφής προς μεταφορά από 1.876 ton σε 48.144,56 ton. Περαιτέρω, ενώ στην αρχική μελέτη προβλεπόταν για τον υπολογισμό του κόστους μεταφοράς, απόσταση ακτίνας 20 χλμ., τελικά προκρίθηκε ως συμφερότερη τεχνικοοικονομικά λύση η απόθεση των προϊόντων εκσκαφής σε μονάδα υποδοχής ΑΕΚΚ, που βρισκόταν σε απόσταση 42 χλμ. με συνέπεια η καθαρή μεταφορά των προϊόντων εκσκαφής να ανέλθει από 37.550 ton*χλμ. [= 1.876,02 ton X 20χλμ. = 37.520,29 ton*χλμ. και με βάση τον κατά προσέγγιση

υπολογισμό της αναθέτουσας αρχής σε 37.550 ton*χλμ.] σε 1.059.180,32 ton*χλμ. [=48.144 ton* (42χλμ.-20χλμ.)]. Από την ποσότητα αυτή 304.000 ton*χλμ. εντάχθηκαν στις ποσότητες της αρχικής σύμβασης και 750.000 ton*χλμ. εντάχθηκαν στις ποσότητες της 1^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης υπό το Α.Τ. 6 «Μεταφορά με αυτοκίνητο δια μέσω οδών καλής βατότητας». Επιπροσθέτως, συντάχθηκε το 1^ο ΠΚΤΜΝΕ, στο οποίο λόγω του μη συνυπολογισμού στις τιμές του αρχικού τιμολογίου της μελέτης του κόστους υποδοχής σε μονάδες επεξεργασίας ΑΕΚΚ, το σχετικό ποσό, υπολογιζόμενο σε 375.360,00 ευρώ (46.000 ton X εισφορά 8,18), προστέθηκε ως Ν.Τ.4 «Κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ) (απόβλητα καθαιρέσεων – μικρά ρεύματα υλικών» και συμπεριελήφθη στις δαπάνες της 1^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης. Τέλος κρίθηκε απαραίτητο για την ορθότερη αποκατάσταση των οδοστρωμάτων να συνταχθούν νέες τιμές για το φρεζάρισμα και την ολική αποκατάσταση των οδών, από τις οποίες επρόκειτο να διέλθουν άνω των δύο αγωγών ομβρίων και ακαθάρτων. Για το σκοπό αυτό στο 1^ο ΠΚΤΜΝΕ προστέθηκε η ΝΤ5 «Απόξεση ασφαλικού οδοστρώματος σε βάθος έως 4cm, δαπάνης 4.259,98 ευρώ (=4.057,10m² X 1,05), η ΝΤ6 «Ασφαλτική συγκολλητική επάλειψη», δαπάνης 1.703,96 ευρώ (=4.057,10m² X 0,42), η Ν.Τ.7 «Ασφαλτική στρώση κυκλοφορίας συμπυκνωμένου πάχους 0,05m με χρήση κοινής ασφάλτου, δαπάνης 31.036,05 ευρώ (4.057,10m² X 7,85) και η Ν.Τ.8 «Μειωτική τιμή αποκατάστασης ασφαλικών οδοστρωμάτων (Α9) από 10 εκ. σε 5 εκ. ασφαλικού σκυροδέματος, δαπάνης -20.250,00 (= 2.500,00m² X -8,10).

21. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη της παρούσας απόφασης το Δικαστήριο κρίνει:

21.1 Το κόστος μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφής στη μονάδα ΑΕΚΚ αυξήθηκε εξαιτίας (i) της πολλαπλάσιας ποσότητας ΑΕΚΚ (στο εικοσιπενταπλάσιο περίπου της αρχικώς προϋπολογισθείσας) που προέκυψε λόγω της ευρύτατης τροποποίησης τόσο της κατάληξης του αγωγού διάθεσης των λυμάτων στο ρέμα «.....» (αντί του ποταμού) όσο και της μεταβολής κατασκευής του δικτύου ακαθάρτων, ως προς τον τρόπο των αντιστηρίξεων των πρανών και, ως εκ τούτου, το βάθος και το πλάτος των

ορυγμάτων, ανάλογα με το πλάτος του τοποθετούμενου επ' αυτών σωλήνα και (ii) της μεταβολής της χιλιομετρικής απόστασης του χώρου απόθεσης των ΑΕΚΚ, καθόσον αντί της αρχικώς προβλεφθείσας απόστασης των 20 χλμ. απαιτείται η κάλυψη απόστασης 42 χλμ. για την απόθεση στη μονάδα του Συλλογικού Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης ΑΕΚΚ. Σύμφωνα με τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους που επικαιροποιήθηκαν στις 19.4.2018, τα προϊόντα των εκσκαφών (δηλαδή η προϋπολογισθείσα υποπολλαπλάσια ποσότητα του αρχικού έργου) έπρεπε να χρησιμοποιηθούν για επανεπίχωση των φρεατίων και τα ακατάλληλα ή περίσσεια προϊόντα να απορριφθούν σε κατάλληλους χώρους (ΧΥΤΑ κ.λπ.) μετά από άδεια της Αναθέτουσας Αρχής, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 2.Β. της ΕΣΥ τα τελικώς μη αξιοποιήσιμα προϊόντα έπρεπε να συγκεντρώνονται και να προωθούνται προς οριστική απόθεση με μέριμνα, ευθύνη και δαπάνες το αναδόχου. Η αλλαγή στον σχεδιασμό του αρχικού έργου (χρήση μεταλλικών αντιστηρίξεων και αλλαγή αποθεσιοθαλάμου ΑΕΚΚ), η οποία οδήγησε στην αύξηση της ποσότητας των ΑΕΚΚ και στη μεταφορά τους σε μεγαλύτερη απόσταση από το έργο, όπως ορθώς κρίθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη, συνιστά ανεπίτρεπτη εκ των υστέρων τροποποίηση και επέκταση του φυσικού αντικειμένου του έργου, ως προς την οποία στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τον 1^ο ΑΠΕ και την 1^η συμπληρωματική σύμβαση, δεν περιλαμβάνονται ούτε γίνεται επίκληση απρόβλεπτων γεγονότων. Τούτο, διότι (i) αφενός δεν αποδίδεται στην αρχική μελέτη οιαδήποτε πλημμέλεια ως προς το βάθος εκσκαφής των ορυγμάτων του δικτύου ακαθάρτων αφετέρου στην κρινόμενη προσφυγή αναφέρεται ότι η αλλαγή του τρόπου αντιστήριξης οφείλεται στην τροποποίηση της όδευσης του αγωγού διάθεσης των λυμάτων με κατάληξη στο ρέμα «.....» λόγω των εδαφών που υπήρχαν στην νέα περιοχή όδευσης. Όμως, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω (σκ. 18) μετά την αλλαγή της όδευσης ανασχεδιάστηκε όλο το σύστημα των αγωγών ακαθάρτων και σύμφωνα με το 345211/4.12.2020 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων μεταβλήθηκε το πλάτος εκσκαφής των ορυγμάτων (αναλόγως του πλάτους του τοποθετούμενου επ' αυτών σωλήνα) και επήλθε αύξηση στην αρχικώς προμετρηθείσα ποσότητα προϊόντων εκσκαφής προς μεταφορά από 1.876 ton σε

48.144,56 ton, χωρίς να προβάλλονται απρόβλεπτα γεγονότα που να δικαιολογούν αυτήν την αλλαγή του αρχικού συμβατικού αντικειμένου, και (ii) δεν προκύπτει με βάση ποιά πραγματικά δεδομένα η Αναθέτουσα Αρχή υπολόγισε το κόστος μεταφοράς των ως άνω υλικών σε απόσταση 20 χλμ., συνυπολογιζομένου και του ότι στην κρινόμενη προσφυγή αναφέρεται αορίστως ότι «η υπολογισθείσα απόσταση τω 20 χλμ. της μελέτης αντιστοιχεί σε χώρο που δεν έχει προϋποθέσεις διάθεσης ΑΕΚΚ και σε κάθε περίπτωση το κόστος διάθεσης συμπεριλαμβανομένης και της μεταφοράς είναι κατά πολύ υψηλότερο» (σελ. 5) χωρίς περαιτέρω να προσδιορίζεται ποιός ήταν αυτός ο χώρος, ποιός ήταν το τίμημα που έπρεπε να καταβάλει ο ανάδοχος για την διάθεση/απόθεση των αρχικώς προϋπολογισθέντων ΑΕΚΚ και με βάση ποιές απρόβλεπτες περιστάσεις αποφασίστηκε η αλλαγή αυτού.

21.2 Το κόστος υποδοχής των ΑΕΚΚ σε αποδεκτούς χώρους, όπως συνομολογείται με την προσφυγή (σελ. 4) βαρύνει τον ανάδοχο δημοσίου έργου σύμφωνα με την ισχύουσα, από το έτος 2010, 36259/1757/Ε103/2010 κοινή υπουργική απόφαση (σκ. 7) κατά τον χρόνο δε έγκρισης, με την απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών της Περιφέρειας, της οριστικής μελέτης του έργου και δημοπράτησης αυτού είχε επεκταθεί στην περιοχή του νομού το Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης των ΑΕΕΚ από τον φορέα «Ανακύκλωση ΑΕΚΚ» με την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (ΟΑΕ), ενώ, κατά τα γνωστά στο Δικαστήριο, από προηγούμενη ενέργειά του, κατά τη σύναψη της προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της ΔΕΥ. και της Περιφέρειας (η οποία εγκρίθηκε με τη απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου) για την εκτέλεση του επίδικου έργου και τη χρηματοδότησή του από το Πρόγραμμα Φιλόδημος Ι του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), η Περιφέρεια (και ήδη Αναθέτουσα Αρχή) γνώριζε την επέκταση του Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης των ΑΕΚΚ στην περιοχή της Περαιτέρω, ως ήδη

αναφέρθηκε, σύμφωνα με τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους η αρχικώς υπολογισθείσα ποσότητα των προϊόντων εκσκαφής θα χρησίμευε για την επίχωση των ορυγμάτων και η πλεονάζουσα ή ακατάλληλη θα απορρίπτονταν σε κατάλληλους χώρους (ΧΥΤΑ κ.λπ.) μετά από άδεια της Περιφέρειας χωρίς πρόβλεψη, έστω και απολογιστικά, κονδυλίου απόθεσης των μη αξιοποιήσιμων προϊόντων εκσκαφής σε εγκεκριμένο χώρο, καθόσον σύμφωνα με το άρθρο 2B της Συγγραφής Υποχρεώσεων, το κόστος αυτό βάρυνε τον ανάδοχο. Περαιτέρω, κρίσιμος δεν είναι ο χρόνος σύνταξης της μελέτης (το έτος 2012), αλλά ο χρόνος έγκρισής της, με την οποία (έγκριση) δηλώνεται η δυνατότητα εφαρμογής της υπό τις υφιστάμενες συνθήκες για την εκτέλεση ενός άρτιου και λειτουργικού δημόσιου έργου και ως εκ τούτου, το κόστος για τη υποδοχή των ΑΕΚΚ σε Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης δεν συνιστά «νέα εργασία», καθόσον είχε ήδη προβλεφθεί με τους οικείους περιβαλλοντικούς όρους η διάθεση της προϋπολογισθείσας ποσότητας ΑΕΚΚ, μετά τις επιχώσεις, σε κατάλληλους χώρους μετά από αδειοδότηση της Αναθέτουσας Αρχής. Ανεξαρτήτως αυτού, η αξιοποίηση/διάθεση 48.144,56ton προϊόντων εκσκαφής έναντι της αρχικώς προβλεφθείσας ποσότητας των 1.876ton οφείλεται, ως ήδη εξετέθη ανωτέρω (υπό Α), στην εκτεταμένη τροποποίηση του αρχικού συμβατικού αντικειμένου (στην αλλαγή του σχεδιασμού αντιστήριξης των αγωγών ακαθάρτων και στην αλλαγή της κατάληξης του αγωγού διάθεσης των λυμάτων), ως προς την οποία δεν ζητήθηκε η έγκριση νέων περιβαλλοντικών όρων για τον καθορισμό χώρων υποδοχής των ΑΕΚΚ. Κατά συνέπεια ορθώς με την προσβαλλόμενη πράξη κρίθηκε ότι δεν είναι δυνατόν να υπολογιστεί εκ των υστέρων (μετά τη διενέργεια του διαγωνισμού και κατά την εκτέλεση του έργου) τέτοια δαπάνη, η οποία δεν οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα, σε βάρος των πιστώσεων του αρχικού έργου μέσω της σύναψης συμπληρωματικής σύμβαση, ο δε ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η τοιαύτη δαπάνη είναι ανελαστική και θα βάρυνε κάθε συμμετέχοντα στον διαγωνισμό χωρίς να γεννάται ζήτημα παράβασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων, παρορά αφενός την πρόβλεψη της ΕΣΥ περί του ότι το κόστος απόθεσης των μη αξιοποιήσιμων προϊόντων εκσκαφής βαρύνει τον ανάδοχο αφετέρου τη σημαντική μεταβολή της

προς διάθεση ποσότητας των ΑΕΚΚ που επήλθε μετά την τροποποίηση του αρχικού συμβατικού αντικειμένου και, ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

21.3 Το κόστος φρεζαρίσματος και αποκατάστασης των οδοστρωμάτων, οφείλεται σε τροποποίηση του αρχικού συμβατικού αντικειμένου, καθόσον, με την αρχική μελέτη είχε προβλεφθεί η επίστρωση των οδοστρωμάτων μόνο στα σημεία των τομών των ορυγμάτων με ασφαλτικό οδόστρωμα πάχους 10 εκ. Το πρώτον με την προσφυγή προβάλλεται ότι κατά την εκτέλεση των εργασιών διαπιστώθηκε ότι το τμήμα κάθε οδού που δεν αποκαθίστατο παρουσίαζε προβλήματα αποσάθρωσης λόγω παλαιότητας και απώλειας συνοχής από την τομή του ορύγματος και για τον λόγο αυτό κρίθηκαν αναγκαίες οι εργασίες φρεζαρίσματος και ολικής αποκατάστασης των οδών με επίστρωση ασφαλτικού οδοστρώματος πάχους 5 εκ. Η αποκατάσταση περιελάμβανε πολλαπλάσιο εμβαδόν και εξαιτίας αυτού, παρά τη μείωση το πάχους του ασφαλτικού οδοστρώματος εμφανίσθηκε αύξηση της σχετικής δαπάνης. Ανεξαρτήτως της βασιμότητας των ως άνω λόγων, στην αιτιολογική έκθεση του 1^{ου} ΑΠΕ και της επίδικης 1^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης δεν αναφέρονται απρόβλεπτες περιστάσεις που κατέστησαν αναγκαία την τροποποίηση της αρχικής μελέτης και τον ανασχεδιασμό της οδοστρωσίας και, ως εκ τούτου, ορθώς με την προσβαλλόμενη πράξη κρίθηκε ότι δεν προβάλλεται επιγενόμενη ανάγκη (απρόβλεπτο γεγονός) που επέβαλε τις εργασίες φρεζαρίσματος και ολικής αποκατάστασης των οδών με τη μείωση του πάχους ασφαλτικού σκυροδέματος από 10 εκ. σε 5 εκ..

24. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η κρινόμενη προσφυγή ανάκλησης πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την από 12.2.2021 προσφυγή ανάκλησης της Περιφέρειας

.....

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε με τηλεδιάσκεψη στις 20 Απριλίου 2021.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΕΡΑΦΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου
στις 23 Απριλίου 2021.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**